

Industriepoort 28 maart 2012

Marc Hendrikse

CEO NTS-Group, lid Topteam High Tech
Systemen en Materialen

Misverstanden

- Er zijn nog steeds veel misverstanden rondom de industrie
- Nog niet zo lang geleden dachten we dat de industrie zou verdwijnen uit Nederland. Echter, er zijn nog steeds een kleine miljoen mensen werkzaam in de industrie
- Alleen al in de HTSM sector zijn er zo'n 400.000 mensen werkzaam.
- Maar dat was ooit meer? Ja, maar hier schuilt het gevaar van statistieken. Rond 1970 waren er nog 1,3 miljoen werkzaam in de industries, maar die is gaan uitbesteden (ICT, schoonmaak, kantine, beveiliging etc.) en flexibiliseren i.v.m. het Nederlandse arbeidsrecht. Als NTS-Group hebben we zo'n 20% flexibel personeel, net als vele andere industriële bedrijven.
- Facility en UZK vallen beiden onder zakelijke dienstverlening. Categorie dienstverlening groeit dus vanwege de industrie: Uitzendbranche heeft nu > 500.000 mensen, dat was in 1970 nog nauwelijks het geval.
- Dus 1 miljoen plus uitbesteding en flexibele schil is alleen al ongeveer 1,3 miljoen werknemers. Maar aangenomen wordt dat 1 miljoen mensen in de industrie 1 miljoen extra banen oplevert.
- Dat brengt me op een ander misverstand: dat we de gouden eeuw te danken zouden hebben aan onze handelsgeest. Dat is echter niet juist. Dat kwam door de uitvinding van de zaagmolen door Cornelis Corneliszoon rond 1600. Daarmee konden we 20 keer zo snel boten bouwen als al onze concurrenten.
- Ook toen al zorgde dus een technologische vinding en een industrie voor onze welvaart, en een gouden eeuw!!

Toptechnologie en wereldtop

- In Nederland leveren we al 400 jaar pragmatische en technologische oplossingen.
- Van de microscoop van Anthony van Leeuwenhoek tot de microscopen van FEI nu; van Anthony Fokker tot de complexe vliegtuigmaterialen van Stork; van het pientere pookje van DAF tot de TomTom
- De sector HTSM in Nederland behoort tot de wereldtop en bloeit als nooit tevoren
- Daniel Shechtman, dit jaar winnaar van de Nobelprijs voor de scheikunde voor zijn onderzoek naar Quasikristallen: Zonder de microscoop van FEI had ik mijn onderzoek niet kunnen doen. En die wordt in Eindhoven gemaakt. De ASML machines zijn noodzakelijk voor het maken de chips voor alle smart phones en tablets. En die machines worden in Veldhoven gemaakt.
- Waarom juist in Nederland? Wij zijn enorm goed in de equipment in de markt die zich karakteriseert als High Mix, Low Volume, High Complexity. Dit kan door de Nederlandse cultuur van horizontale en verticale anti-hiërarchie, waardoor de man die het moet maken kan communiceren met de man die het bedenkt. En de mechanicus met de elektronicus, of de software deskundige. De Nederlandse cultuur van samenwerken is juist nodig om de grens van het maakbare te bereiken, of soms zelfs te overschrijden.
- Ook is er in Nederland een grote toeleverindustrie: 340 bedrijven voor 5 OEM's, waarvan 75% Nederlands is, en Nederlands blijft (het zijn namelijk vooral familiebedrijven!), en die intussen ook een export product aan het worden zijn: zijn leveren aan buitenlandse OEM's
- NTS-Group levert nu ongeveer een derde van de omzet voor buitenlandse klanten. Dat was 5 jaar geleden nog geen 5%

Human Capital

- Wat is dan het probleem, denkt u mogelijk?
- Dat zijn de technisch opgeleide mensen op alle niveaus: MBO, HBO, WO vormen de grootste bottleneck de komende jaren!
- Masterplan Bèta techniek: tot 2016 komen we zo'n 60.000 mensen tekort op VMBO en MBO niveau, 25.000 op HBO niveau en 10.000 op WO niveau.
- De behoefte aan mensen is niet zozeer vanwege groei, maar vanwege vervanging door pensionering. Gemiddeld gaat 25% van de populatie de komende 5-10 jaar met pensioen. Bij onze NTS maakbedrijven gaat bijvoorbeeld de komende 4 jaar zo'n 20% van de mensen met pensioen.
- Dus ongeacht de (een) crisis, die we in onze sector niet kennen overigens, gaan we hard tegen dit probleem aanlopen
- Dit is een uitdaging die we gezamenlijk moeten oppakken: overheid, onderwijs en bedrijfsleven.

Bijdrage bedrijfsleven

- Omdenken naar “boeien, vinden en binden” i.p.v. alleen vinden. De tijd dat we een advertentie in de krant zetten en de mensen aan de poort staan te wachten is voorbij.
- Verleiden van jeugd, leerlingen én docenten om in de sector werkzaam te zijn of te willen worden. Doelgroepgerichte campagne voeren, laat techniek en de maatschappelijke relevantie zien. N.B: Vrouwen en allochtonen interesseren voor techniek. Daar scoren we nu een veel te laag percentage, zeker ook in vergelijking met andere landen. Geef ook aan dat er werkzekerheid is en een goed salaris.
- Als NTS-Group doen we aan heel veel initiatieven mee: mooie voorbeelden zijn de ontdekkfabriek en de activiteiten onder de noemer van Technific
- Vergroten participatie bedrijfsleven in het onderwijs:
 - Meewerken curricula, 10% van de lessen laten geven door mensen uit het bedrijfsleven, daarmee meehelpen docenten tekort op te vangen
 - Docenten en faciliteiten helpen om op de laatste stand te houden (stages)
 - Mee investeren in Centers of Excellence en Centra voor innovatief Vakmanschap (voorbeeld BPI in Eindhoven)
 - (minoren programma's,, stages organiseren voor docenten).
- Regionaal aansluiting organiseren tussen onderwijs en bedrijfsleven is daarvoor cruciaal
- Bedrijven moeten gaan denken in “leven lang loopbaanbeleid” i.p.v. “leven lang leren”!

Bijdrage onderwijs

- Aantrekkelijker maken van de studies. Dus ook verleiden. Meer sexy maken en aansluiten bij beleving van de jeugd. Een naam kan al veel doen.... Zie het voorbeeld van de studie Automotive aan de TU/e.
- Bereid zijn om verder te kijken dan alleen maar het aantal studenten op de teldatum (1 oktober). Het onderwijs kent twee klanten: de leerlingen en de organisatie waar de afgestudeerden gaan werken. De betaling vindt echter door een derde (de overheid) plaats.
- Openstellen voor docenten uit bedrijfsleven (daarvoor mogelijk wel aanpassing bevoegdheidseisen nodig), over het “not invented here...” gedrag heen stappen. Docenten weten veel van didactiek, mensen van het bedrijfsleven weten de laatste stand van de techniek. Laten we elkaar daar helpen.
- Uitbouw van voor bedrijfsleven herkenbaar landschap van minoren, associate degrees en professionele masters
- Vergroten van aandacht en tijd voor wetenschap en techniek bij PABO's. Daar worden de juffen van de toekomst opgeleid en die moeten een ander beeld van techniek krijgen dan ze nu hebben.

Bijdrage overheid

- Niet alle opleidingen over één kam scheren!
- Opleidingen in techniek zijn duurder: daarom rekening houden met bekostiging.
- Opleidingen in techniek zijn zwaarder: de gemiddelde studieduur in Delft is 7,2 jaar op een nominale tijdsduur van 5 jaar. Slechts 22% van de studenten die hun eerste jaar halen, ronden hun Bachelor in 4 jaar af. Een Master van een technische studie duurt 2 jaar, t.o.v. 1 jaar bij de meeste andere studies. Een jaar extra speling is dus maar 50% meer, en bij de anderen 100% meer. Terwijl de belasting groter is!
- We kunnen leerlingen gelukkig niet dwingen iets te studeren. We gaan niet terug naar een planeconomie en willen dat ook niet. De overheid kan echter wel stimuleren en hindernissen wegnemen! Zie bijvoorbeeld de langstudeerdersregeling die nu voor Bèta studenten zeer ongunstig uitpakt. De overheid zou ook na kunnen denken over collegegeld differentiatie. Voor een Bèta studie een lager collegegeld vragen bijvoorbeeld.
- In Nederland doet 17-18% van de studenten een Bèta studie op HBO/WO niveau. Dit zal met de aangekondigde maatregelen waarschijnlijk gaan dalen. In Duitsland is dat > 25%. We zouden, volgend het Masterplan Bèta Techniek zelfs 40% nodig hebben, maar dat zal niet gaan lukken.
- Vandaar dat we ook hard moeten blijven werken aan het aantrekken van buitenlandse kenniswerkers.

Conclusie

- Waarom zou de Nederlandse overheid hier iets aan moeten doen, zou je je kunnen afvragen. Laat het zich maar ontwikkelen zoals het zich doet, zal menigeeen denken.
- Echter de sector High Tech Systemen en Materialen leverde in 2008 alleen al 23 miljard Euro toegevoegde waarde aan de Nederlandse economie. En dit is groeiend naar 35 miljard Euro in 2020. De export zal daarbij groeien tot 77 miljard Euro.
- Ter vergelijking: de aardgas opbrengsten zijn jaarlijks zo'n 50 miljard. Als we ons zorgen maken over de aardgasbaten, dan moeten we dat ook doen over HTSM. En daar werken ook nog 400.000 mensen.
- En zie als goed voorbeeld de Duitse economie, zeker ook ten opzichte van de Engelse economie....
- De HTSM sector in Nederland is bij uitstek geschikt om oplossingen te bieden voor de uitdagingen van deze tijd. (mobility, climate, security, renewable energy,health)
- Help deze sector bloeien en werk mee om Nederland weer te leiden tot een nieuwe gouden eeuw! Het is voor ons toch mooi als we dat aan onze kleinkinderen kunnen vertellen....